

กลยุทธ์ครอบครัวไทยแก้วิกฤตจริยธรรมสังคม

Family Strategies for Alleviating Moral Social Crisis

ดุจดือน พันธุมนาวิน Duchduen Bhanthumnavin*

บทคัดย่อ

วิกฤตสังคมไทย คือ การขาดจริยธรรมในหลายด้าน ทั้งด้านการทำงาน การค้าขาย การเมืองการปกครอง และอื่น ๆ จริยธรรมในผู้ใหญ่เกิดจากการสะสมมาตั้งแต่วัยเด็ก โดยครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่สุด เป็นที่ทราบกันในวงวิชาการจิตวิทยาและพฤติกรรมศาสตร์ว่าการสร้างชาติเปลี่ยนแปลงสังคมต้องปรับเปลี่ยนที่จิตใจและพฤติกรรมของคนรุ่นใหม่ นักวิชาการจึงต้องศึกษาค้นคว้าว่าครอบครัวจะต้องอบรมเลี้ยงดูและปลูกฝังสั่งสอนเยาวชนอย่างไร จึงจะสามารถสร้างคนดี เก่งและมีสุขในสังคมไทยให้ได้มากขึ้น ตั้งแต่ พ.ศ. 2520 นักวิชาการสาขาจิตพฤติกรรมศาสตร์ในประเทศไทยได้พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ และการเป็นแบบอย่างพฤติกรรมที่ดีด้านต่างๆ เป็นสาเหตุสำคัญของการพัฒนาจิตใจหลายด้านที่เกี่ยวกับพฤติกรรมจริยธรรม บทความนี้จึงมีจุดประสงค์ที่จะประมวลผลงานวิจัยในประเทศไทย รวมทั้งมีการเปรียบเทียบกับผลงานวิจัยในต่างประเทศ เพื่อแสดงให้เห็นว่า การสร้างชาติเริ่มที่การอบรมเลี้ยงดูที่สามารถเปลี่ยนแปลงจิตใจและพฤติกรรมของคนรุ่นใหม่ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการเสนอแนะเชิงนโยบายและให้แนวทางการพัฒนาตลอดจนกำหนดแนวทางในการวิจัยต่อไป

คำสำคัญ: การอบรมเลี้ยงดู จริยธรรม จิตพฤติกรรมศาสตร์

Abstract

Social crisis in many sectors of the Thai society stems from the lack of moral concerns in various aspects such as work aspect, business aspect, political aspect, and others. Morality in adults needs to be cultivated and accumulated from childhood. Family is the first and most important originator. It is well known in psychology that the development of nation and the change in the society have to be the consequences of the changes in the psychological and behavioral characteristics of the people of the new generations. The academic circle is responsible for investigating the “what” and “how” of child rearing practices can enhance Thai children to become better, more effective, and happier individuals. Since 1977 research studies in psycho-behavioral science in Thailand revealed that love oriented and reasoning oriented child rearing practices together with good models of desirable behaviors are important causes of various psychological antecedents of moral behavior. Thus, the objective of this reviewed article is to seek and organize research findings in Thailand and to compare and contrast with research conclusions from abroad. The emphasis is on child rearing practices and the desirable changes of behavior in the new generations. Based on the important research conclusions, new social policies and new research areas are recommended.

Keywords: *Child rearing practices, Morality, Psycho-behavioral science*

ความนำ

ในปัจจุบัน โลกกำลังเผชิญวิกฤตในหลายด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านพลังงาน และด้านสิ่งแวดล้อม ในขณะที่ความรู้ทางวิชาการในด้านเหล่านี้มีความก้าวหน้าไปไกลมาก แต่ก็ดูเหมือนว่า ยังไม่สามารถนำมาใช้แก้ปัญหาหรือชลอปัญหาเหล่านี้ได้ อาจพิจารณาในอีกแง่หนึ่งได้ว่า ปัญหา “ความรู้ท่วมหัว เอาตัวไม่รอด” ของโลกในแต่ละสังคมโดยรวมสังคมไทยเอาไวด้ว้นั้น เกิดจากการที่บุคคลจำนวนมากขาดจริยธรรม ในหลายด้าน ทั้งด้านการทำงาน การค้าขาย การเป็นพลเมืองดี การเมืองการปกครอง และอื่น ๆ จริยธรรม ในบุคคล หมายถึง จิตใจ คุณธรรม ค่านิยม และพฤติกรรมของบุคคลที่เอื้อต่อความมั่นคง ความสงบสุข และความเจริญของตนเองและส่วนรวม จริยธรรมในผู้ใหญ่ต้องเกิดและสะสมมาตั้งแต่วัยเด็ก (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2550)

สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมแห่งแรกและมีความสำคัญมากที่สุดในการถ่ายทอด ปลูกฝัง และสร้างเสริมจิตลักษณะและพฤติกรรมที่น่าปรารถนาแก่เยาวชน การพัฒนาให้เยาวชนเป็นคนดีที่เก่งและมีความสุข มีพฤติกรรมที่ดี ไม่ก่อปัญหาแก่ตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคม ได้มีนักวิชาการไทย โดยเฉพาะในสาขาจิตพฤติกรรมศาสตร์ทำการวิจัยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบของการถ่ายทอดและปลูก ฝังของครอบครัวที่มีความเกี่ยวข้องกับจิตใจและพฤติกรรมของเยาวชนมานานกว่า 30 ปีมาแล้ว (เช่น งามตา วรินทร์านนท์, 2552) และพบผลที่สอดคล้องกันตลอดสามทศวรรษนี้ว่า รูปแบบการอบรมที่มีความ สำคัญและมีอิทธิพลทางบวกในปริมาณสูงกับจิตลักษณะและพฤติกรรมที่ดีของเยาวชนไทย คือ การอบรม เลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ และการเป็นแบบอย่างที่ดีของบิดา มารดาแก่เยาวชน

บทความนี้มีจุดประสงค์ที่จะสังเคราะห์งานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบ รักสนับสนุนและใช้เหตุผล ตลอดจนการเป็นแบบอย่างที่ดีของบิดามารดา กับจิตลักษณะที่สำคัญซึ่งจะเป็น พื้นฐานของพฤติกรรมที่น่าปรารถนาของเด็กต่อไป ตลอดจนศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูดัง กล่าวและการเป็นแบบอย่างที่ดีกับพฤติกรรมของคนดี-เก่งและมีสุข ที่สำคัญ 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มพฤติกรรม ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง 2) กลุ่มพฤติกรรมพลเมืองดี 3) กลุ่มพฤติกรรมทางเพศและสิ่งเสพติด และ 4) กลุ่มพฤติกรรมสิ่งแวดล้อม ซึ่งกลุ่มพฤติกรรมเหล่านี้เป็นกลุ่มพฤติกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับปัญหาจริยธรรม สังคมและโลกในปัจจุบันทั้งสิ้น

วัตถุประสงค์

การสังเคราะห์งานวิจัยในครั้งนี้มีจุดประสงค์ที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่

- 1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล หรือการเห็นแบบ อย่างที่ดีจากครอบครัว กับจิตลักษณะที่สำคัญต่าง ๆ ในเด็กและเยาวชน
- 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล หรือการเห็นแบบ อย่างที่ดีจากครอบครัว กับพฤติกรรมของคนดี-เก่ง-มีสุข ในเด็กและเยาวชน
- 3) เพื่อบ่งชี้เด็กและเยาวชนกลุ่มเสี่ยงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลน้อย หรือ มีแบบอย่างที่ดีน้อย

ผลการสังเคราะห์งานวิจัยนี้จะสามารถชี้ให้เห็นความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล และการเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว ว่ามีเกี่ยวข้องกับจิตใจและพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นอนาคตของชาติ ตลอดจนเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ในการเสนอให้รัฐบาลมีนโยบายในการสร้างเยาวชนรุ่นใหม่ เพื่อรองรับสังคมและการเมืองใหม่ที่มีพื้นฐานอยู่บนความพอเพียง ด้วยวิธีการการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล และการทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีของบิดามารดาแก่เด็ก ซึ่งจะเป็นการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมในการสร้างเยาวชนให้เป็นคนที่มีจิตใจดีงาม มีคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนเป็นคนเก่ง และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

ในส่วนต่อไปนี้จะได้เริ่มโดยการอธิบายความหมายของการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล และการเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว

การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล: ความหมาย

การศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กในประเทศไทย ได้มีนักวิชาการจากสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้ทำการศึกษาตั้งแต่ในช่วงทศวรรษ 2520 โดยได้เสนอรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กในประเทศไทยที่สำคัญ 5 มิติ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2522: 17-19) ที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาจริยธรรม ได้แก่ 1) การเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน 2) การเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ 3) การเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย 4) การเลี้ยงดูแบบควบคุม และ 5) การเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็ว ซึ่งผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และการเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลอารมณ์ เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมในพัฒนาจิตใจและจริยธรรมของเยาวชนมากกว่าวิธีการเลี้ยงดูแบบอื่น

การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน เป็นการกระทำหรือการแสดงออกของบิดามารดาที่แสดงให้เห็นว่า ตนรัก ห่วงใย ให้การสนับสนุน ตลอดจนแสดงความใกล้ชิด สนับสนุน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม, 2520) รวมทั้งใช้เวลาแก่ลูก และปฏิบัติต่อลูกด้วยความอ่อนโยน เอื้ออาทร การแสดงออกของบิดามารดาเช่นนี้เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญ เพราะการที่ลูกรู้สึกว่ามีพ่อแม่รักและห่วงใยกับตน จะทำให้ลูกพอใจและยินดีที่จะเรียนรู้สิ่งดี ๆ ที่พ่อแม่ถ่ายทอด ถ้าเด็กรู้สึกว่าพ่อแม่ไม่มีเวลาให้ตน เลี้ยงดูตนด้วยการให้อาหารกับเงิน สายสัมพันธ์ทางจิตใจระหว่างพ่อแม่กับลูกก็จะมีน้อย ลูกจึงอาจเห็นพ่อแม่เป็นแค่คนที่รู้จัก ที่ให้การดูแลแค่ทางกาย ดังนั้นลูกจึงอาจไม่สนใจคำสั่งสอนของพ่อแม่ ไม่สนใจความรู้สึกของพ่อแม่ ซึ่งการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสมดังกล่าวนี้จะเป็นจุดเริ่มต้นของปัญหาทางสังคมจริยธรรมต่างๆ ในเยาวชน

นอกจากนี้ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ ยังเป็นวิธีการอบรมที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ซึ่งบิดามารดาแสดงพฤติกรรมกับลูกทั้งทางกาย และวาจาบนพื้นฐานของความมีเหตุผล รวมทั้งการลงโทษ และการให้รางวัล (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2522) กล่าวคือ บิดามารดาควรปรับอารมณ์ตนเองที่อาจเหน็ดเหนื่อย และเกิดอารมณ์เสียจากการทำงานหรือจากการดูแลภาระของครอบครัวก่อนที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับลูก โดยส่วนใหญ่แล้ว บิดามารดาไม่รู้ตัวเองว่า ตนกำลังนำความรู้สึกไม่สบายใจจากสถานการณ์อื่น ที่ไม่ตนสามารถแสดงการโต้ตอบได้อย่างเต็มที่ มารบคายกับลูก ลูกจึงกลายเป็นที่รองรับอารมณ์ของพ่อแม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครอบครัวที่มีแม่อยู่ในช่วงวัยทอง ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อกับแม่

อาจมีการกระทบกระทั่งกันบ่อย และถ้ายังมีลูกที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่ต้องการเรียนรู้ อยากทดลอง และอยากเป็นอิสระจากการควบคุมของพ่อแม่ ก็จะมีผลเสียมากขึ้น ถ้าครอบครัวไม่ได้เตรียมตัวที่จะเผชิญกับสภาพเช่นนี้ ลูกวัยรุ่นในครอบครัวเช่นนี้ มักรู้สึกว่าพ่อแม่ไม่เข้าใจตน กลับเห็นพ่อแม่เป็นศัตรู จึงอาจจะพยายามหลีกเลี่ยงจากพ่อแม่ไปคบเพื่อนที่มีความคิดความรู้สึกเช่นเดียวกัน และมักจะชวนกันไปทำกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดปัญหาจริยธรรมสังคมโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ได้

การใช้เหตุผลในการอบรมเลี้ยงดูลูกยังรวบไปถึงเทคนิควิธีการให้รางวัลและลงโทษลูก โดยพ่อแม่ต้องคำนึงถึงหลักในการให้รางวัลและลงโทษลูก 3 ประการ (ดวงเดือน พันธุนาวิน, 2541) คือ ประการแรก ให้รางวัลทันทีที่ลูกมีพฤติกรรมที่น่าปรารถนา หรือลงโทษทันทีที่ลูกมีพฤติกรรมที่ไม่น่าปรารถนา นอกจากนี้พ่อแม่ยังต้องรู้หลักอีกว่า รางวัลที่ให้กับเด็กในช่วงวัยต่าง ๆ ต้องมีความแตกต่างกันทั้งลักษณะรางวัลและปริมาณที่ให้โดยเด็กเล็ก รางวัลที่เหมาะสมคือ สัมผัสที่อ่อนโยน ควรให้ปริมาณมาก โดยมีคำชมเชย และสิ่งของผสม ในปริมาณที่น้อยกว่า ส่วนเมื่อเด็กโตขึ้น สัมผัสอ่อนโยนควรลดปริมาณลง โดยเพิ่มการให้สิ่งของและชมเชยให้มากขึ้น และเมื่อเป็นวัยรุ่น การชมเชย ยกย่อง เป็นรางวัลที่เหมาะสม โดยมีการให้สิ่งของและสัมผัสที่อ่อนโยนผสมด้วย (ดวงเดือน พันธุนาวิน, 2541) การให้รางวัลที่เหมาะสมเช่นนี้จะช่วยพัฒนาจิตใจและจริยธรรมของลูกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประการที่สอง นอกจากจะรู้จักหวั่นไหวการให้รางวัลหรือลงโทษ ตลอดจนลักษณะของรางวัลและปริมาณรางวัลที่ให้แล้ว การให้เหตุผลของการได้รางวัลหรือการลงโทษของพ่อแม่ยังเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกด้วย พ่อแม่ไทยส่วนใหญ่ไม่ค่อยให้เหตุผลในการให้รางวัลหรือลงโทษลูก กล่าวคือ พ่อแม่มักไม่ได้พูดคุยกับลูกก่อนที่จะให้รางวัลหรือลงโทษ เมื่อคิดจะให้รางวัลหรือลงโทษลูก ก็มักกระทำทันทีตามใจของตน โดยไม่ค่อยได้ถามลูกว่า ลูกทำความดีอะไร พ่อแม่จึงให้รางวัล หรือ ลูกทำผิดอะไร พ่อแม่จึงลงโทษเด็กโดยเฉพาะเด็กเล็กจึงไม่สามารถเชื่อมโยงสาเหตุของการได้รับรางวัลหรือลงโทษซึ่งเกิดจากการกระทำของตน กับสิ่งที่ตนกำลังได้รับผลจากการกระทำนั้น สิ่งนี้แสดงให้เห็นว่า พ่อแม่ไม่ได้สอนให้ลูกคิดเกี่ยวกับความเป็นสาเหตุของผลหนึ่งๆ โดยเฉพาะผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง ทำให้ความเชื่อว่า “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” หรือ “พยายามมาก ได้ผลดีมาก พยายามน้อย ได้ผลดีน้อย” จึงไม่ถูกปลูกฝังในจิตใจของเด็ก แต่พ่อแม่กลับทำให้เกิดสภาพแค้นแค้นทางจิต ซึ่งเป็นสภาวะของจิตใจที่บุคคลไม่สามารถทำนายสาเหตุและผลของสาเหตุนั้น ดังนั้นบุคคลจึงรู้สึกว่าตนไม่สามารถควบคุมให้เกิดผลตามที่ต้องการจากสาเหตุนั้นได้ (ดวงเดือน พันธุนาวิน, 2549) เด็กที่เติบโตขึ้นในสภาวะนี้จึงกลายเป็นผู้ใหญ่ที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่ำ และสุขภาพจิตไม่ดี

ประการที่สาม พ่อแม่ควรใช้วิธีการลงโทษทางกายให้น้อย พ่อแม่ไทยโดยส่วนใหญ่เน้นการลงโทษมาก กว่า การให้รางวัล โดยมักยกคำโบราณที่ว่า “รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี” หรือ “ไม้เรียว สร้างวีรบุรุษ” ซึ่งหลักการนี้อาจใช้ได้ดีในสภาพสังคมในอดีตและเหมาะสมกับเด็กในช่วงวัยหนึ่งเท่านั้น แต่สังคมปัจจุบันที่พัฒนาความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น มีการเปิดกว้างทางสังคม ตลอดจนมีสิ่งยั่วยุและเทคโนโลยีมาก หลักการนี้อาจกลายเป็นแนวทางที่ไม่เหมาะสมในการอบรมเลี้ยงดูลูกของผู้ปกครองที่ปล่อยปละลูกตั้งแต่เด็ก แต่จะมาใช้วิธีเข้มงวดเช่นนี้ในตอนวัยรุ่น ดังนั้น พ่อแม่ไทยมักลงโทษลูกทันทีที่เห็นลูกทำผิดหรือไม่ทำตามที่ตนคาดหวัง แต่มักไม่ค่อยให้รางวัลลูกทันทีที่ลูกทำความดี เพราะความคิดที่ว่า กลัวเด็กจะ “เหลิง” การอบรมเลี้ยงดูด้วยความคิดเช่นนี้ทำให้สังคมไทยขาดผู้ทำความดี เพราะทำดีแล้ว คนรอบข้างเฉยๆ ไม่ชื่นชม บุคคลจึง

จะทำดีก็ต่อเมื่อได้รับการยกย่องหรือได้รับผลตอบแทนเท่านั้น ซึ่งเป็นการแสดงถึงความมีจริยธรรมต่ำตามทฤษฎีของ Kohlberg (1969)

ดังนั้น การอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล จึงเป็นพื้นฐานในการสร้างสายสัมพันธ์อันดี ระหว่างพ่อแม่กับลูก ช่วยพัฒนาจิตใจและจริยธรรมของลูก ซึ่งจะเป็นเกราะป้องกันมิให้ลูกมีพฤติกรรมที่ไม่น่าปรารถนา เบี่ยงเบนหรือเป็นภัยต่อตนเองและสังคม

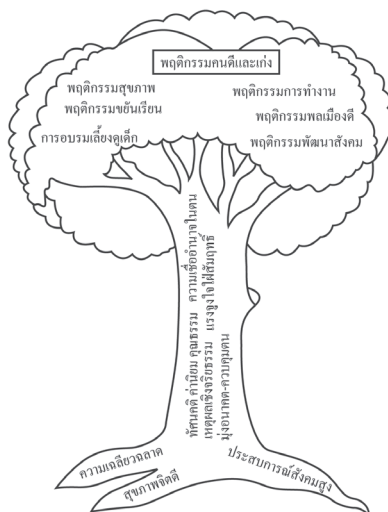
การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว: ความหมาย

การสั่งสอนของพ่อแม่เป็นการถ่ายทอดปลูกฝังค่านิยม และความเชื่อที่พึงงามแก่ลูก แต่การสั่งสอนอย่างเดียวนั้นไม่เพียงพอและอาจมีอิทธิพลในปริมาณไม่มากพอ เมื่อเทียบกับการกระทำหรือการแสดงออกเกี่ยวกับสิ่งที่ตนสั่งสอนให้ลูกฟัง การกระทำที่เรียกว่า “มือถือสากร ปากถือศีล” ของพ่อแม่ไทยในปัจจุบันยังมีมาก และมีอิทธิพลทางตรงและมากกว่าอิทธิพลจากสถาบันอื่นที่มีต่อพฤติกรรมของเยาวชน เพราะพ่อแม่เป็นบุคคลที่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุด โดยเฉพาะเด็กเล็กที่ยึดพ่อแม่เป็นตัวแทนทางความคิดและพฤติกรรม

การเห็นแบบอย่างที่ดีจากพ่อแม่ ตลอดจนคนในครอบครัว จึงเป็นการรับรู้ที่สำคัญอย่างยิ่งของเยาวชน ซึ่งการเห็นแบบอย่างนี้มีได้ในหลายลักษณะ ทั้งการเห็นแบบอย่างการแสดงออกทางความคิด การแสดงออกทางวาจา และการแสดงออกทางการกระทำโดยตรงเมื่อเด็กมีปฏิสัมพันธ์กับพ่อแม่หรือร่วมอยู่ในเหตุการณ์หนึ่ง ๆ ตลอดจนการที่เยาวชนรับรู้ความคิด ความเชื่อ หรือพฤติกรรมของพ่อแม่ผ่านบุคคลอื่น เช่น ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน เพื่อนที่โรงเรียน ฯลฯ จะทำให้เยาวชนได้เรียนรู้มาตรฐานการปฏิบัติของพ่อแม่ของตน และรับรู้ว่าการแสดงออกเช่นเดียวกันนี้ จะได้รับการยอมรับจากพ่อแม่ หรือเรียกอีกนัยหนึ่งว่า “การรับรู้ปทัสถาน” (Norm) ของพ่อแม่ ทำให้เมื่อเด็กจะกระทำสิ่งใด เด็กจะเลียนแบบพ่อแม่เป็นหลัก โดยจะหวนคิดว่า การกระทำเช่นนี้พ่อแม่เคยทำมาก่อนหรือไม่ ถ้าพ่อแม่เคยทำมาก่อนแล้ว และตนเองจะทำเช่นเดียวกันนี้ พ่อแม่คงจะไม่ว่าอะไร และอาจจะยกย่อง ชมเชยอีกด้วย

หลายครอบครัวที่พ่อแม่สั่งสอนอย่างหนึ่ง แต่พ่อแม่เองกลับปฏิบัติตรงข้ามกับที่สอนเด็ก เช่น พ่อแม่สั่งสอนว่า อย่าสูบบุหรี่ เพราะจะทำลายสุขภาพ แต่พ่อหรือแม่สูบบุหรี่ เป็นต้น ในสถานการณ์เช่นนี้ เด็กจะเกิดความสับสนระหว่างคำสั่งสอนกับการกระทำของพ่อแม่ แต่เมื่อเห็นภาพพ่อแม่กระทำที่ตรงข้ามกับสิ่งที่สั่งสอน ผู้ใหญ่หลายคนมักให้เหตุผลกับเด็ก เมื่อเด็กต่อว่า ว่าทำไมจึงไม่ทำตามสิ่งที่สั่งสอน ว่า “เด็กต้องทำตามผู้ใหญ่สั่ง แต่ผู้ใหญ่โตแล้วไม่ต้องทำก็ได้” การให้เหตุผลเช่นนี้ เด็กอาจจะเชื่อฟังบ้าง และรับรู้ว่า เมื่อโตขึ้นคำสั่งสอนนั้นจะไร้ค่า เพราะโตแล้วไม่ต้องทำตาม ดังนั้น ในกรณีสูบบุหรี่ข้างต้น สามารถทำนายได้ว่า เด็กในครอบครัวนี้ อาจมีการแอบสูบบุหรี่ และได้ขึ้นจะสูบบุหรี่ด้วย

ดังนั้น การทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูกจึงมีอิทธิพลมากกว่า การสั่งสอนของพ่อแม่ และเมื่อร่วมกับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลข้างต้นแล้ว ก็จะมีประสิทธิภาพในการสร้างบุคลิกภาพของชาติให้เป็นคนดีที่เก่งและมีความสุข

ภาพที่ 1 ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2526, 2544)

จิตลักษณะและพฤติกรรมของคนดีที่เก่งและมีสุข

นักจิตวิทยาได้ทำการศึกษาจิตลักษณะและพฤติกรรมที่น่าปรารถนาของบุคคล โดย ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2526) ได้เสนอทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม (ภาพ 1) ที่กล่าวถึงจิตลักษณะที่สำคัญของคนไทย 8 ประการ ซึ่งเป็นสาเหตุของพฤติกรรมของคนดีและเก่ง ทฤษฎีนี้อธิบายในรูปของต้นไม้ โดยบุคคลแต่ละคนคือ ต้นไม้แต่ละต้น ซึ่งจะมีการเจริญเติบโตงอกงามให้ดอกผลไม่เท่ากัน เนื่องจากแต่ละคนมีจิตลักษณะ 8 ประการ ในปริมาณแตกต่างกัน โดยจิตลักษณะเหล่านี้แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรก เป็นส่วนที่ราก มีจิตลักษณะ 3 ตัว คือ สุขภาพจิต ประสบการณ์ทางสังคม และสติปัญญา ซึ่งจะเป็นสาเหตุของจิตลักษณะที่ลำต้นอีก 5 ประการ และยังเป็นสาเหตุของพฤติกรรมคนดีและเก่งซึ่งอยู่ในรูปของดอกผลบนต้นอีกด้วย และส่วนที่สอง จิตลักษณะที่ลำต้น 5 ประการ คือ 1) ทัศนคติ ค่านิยมและคุณธรรม 2) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 3) ลักษณะมุ่งมั่นอนาคตควบคุมตน 4) ความเชื่ออำนาจในตน และ 5) เหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งจิตลักษณะทั้ง 5 ประการ ก็เป็นสาเหตุของพฤติกรรมคนดีและเก่งอีกด้วย รวมทั้งทฤษฎีนี้เสนอว่า บุคคลที่ยังมีจิตลักษณะที่น่าปรารถนา เหล่ามากตัวและในปริมาณที่มากด้วย บุคคลนั้นก็จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมที่น่าปรารถนามากยิ่งขึ้นด้วย

สำหรับพฤติกรรมที่น่าปรารถนาของคนไทย ศูนย์วิจัยและพัฒนาาระบบพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ได้เสนอนโยบายในการกำหนดกลุ่มพฤติกรรม 7 ด้านที่สำคัญ (โกศล มีคุณ, 2549) ได้แก่ 1) พฤติกรรมจริยธรรม 2) พฤติกรรมประชาธิปไตย 3) พฤติกรรมสิ่งแวดล้อมและสาธารณประโยชน์ 4) พฤติกรรมสุขภาพกาย สุขภาพจิต และการบริโภค 5) พฤติกรรมครอบครัว 6) พฤติกรรมการทำงาน และ 7) พฤติกรรมความเป็นพลเมืองดี โดยในบทความนี้มีจุดมุ่งหมายที่สังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวกับพฤติกรรมของเยาวชน โดยบนพื้นฐานของการกำหนดกลุ่มดังกล่าว ในบทความนี้จะได้ผสมกลุ่มพฤติกรรมและตั้งกลุ่มพฤติกรรมที่มีผู้วิจัยในเยาวชน มาก 4 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งจะเกี่ยวกับพฤติกรรมทางศาสนาด้วย 2)

กลุ่มพฤติกรรมพลเมืองดี 3) กลุ่มพฤติกรรมทางเพศและสิ่งเสพติด ซึ่งจะเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคด้วย และ 4) กลุ่มพฤติกรรมสิ่งแวดล้อม

วิธีการศึกษา

การสังเคราะห์งานวิจัยในครั้งนี้ ได้ใช้ข้อมูลจากงานวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ ภาคนิพนธ์ ในระดับมหาบัณฑิตของคณะพัฒนาลังคมและสิ่งแวดล้อมในสาขาวิจัยจิตพฤติกรรมศาสตร์ จำนวน 19 เรื่อง ซึ่งเป็นงานวิจัยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 – 2551 ซึ่งคัดเลือกโดยใช้เกณฑ์ดังนี้ 1) เป็นงานวิจัยความสัมพันธ์เปรียบเทียบ (Correlational-comparative study) ที่มีการรายงานค่าความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล หรือการเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว กับจิตลักษณะที่สำคัญ 8 ประการ คือ สุขภาพจิต ประสบการณ์ทางสังคม ความรู้ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เหตุผลเชิงจริยธรรม ความเชื่ออำนาจในตน และศาสนา และพฤติกรรมที่น่าปรารถนา 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มพฤติกรรมพลเมืองดี กลุ่มพฤติกรรมทางเพศและสิ่งเสพติด และกลุ่มพฤติกรรมสิ่งแวดล้อม 2) กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย คือ นักเรียนมัธยม และนิสิตนักศึกษา 3) งานวิจัยแต่ละเรื่องควรมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 300 คน ขึ้นไป และ 4) เป็นงานวิจัยในสาขาจิตพฤติกรรมศาสตร์ ของคณะพัฒนาลังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ซึ่งงานวิจัยที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ประกอบด้วยเด็กและเยาวชน ที่เป็นนักเรียนมัธยม จำนวน 1,870 คน นักเรียนอาชีวศึกษา 1,146 คน และนักศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 5,880 คน รวมทั้งสิ้น 8,896 คน

ในการศึกษานี้จะได้ทำการหาค่าเฉลี่ยของความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล หรือการเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว กับจิตลักษณะดังกล่าว ตลอดจนทำการสรุปผลการวิจัยต่าง ๆ ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล หรือการเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว กับกลุ่มพฤติกรรมที่น่าปรารถนา รวมทั้งสรุปผลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงเร่งด่วนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลน้อย หรือการเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัวน้อย

ผลการศึกษาและข้อวิจารณ์

ในส่วนนี้จะได้นำเสนอผลการศึกษา 3 ส่วน ได้แก่ หนึ่ง ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล หรือการเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว กับจิตลักษณะที่สำคัญต่าง ๆ ในเด็กและเยาวชน สอง ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล หรือการเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว กับพฤติกรรมของคนดี-เก่ง-มีสุข ในเด็กและเยาวชน และ สาม ผลการสรุปกลุ่มเสี่ยงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลน้อย หรือ ได้รับการเห็นแบบอย่างที่ดีน้อย

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล หรือการเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว กับจิตลักษณะที่สำคัญต่าง ๆ ในเด็กและเยาวชน

จากตาราง 1 ที่แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล กับจิตลักษณะที่สำคัญต่างๆ โดยปรากฏค่าเฉลี่ยของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่มีค่าสูงที่สุด คือ ค่าเฉลี่ย

ของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลกับลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน โดยมีค่า เท่ากับ 0.44 โดยอาจกล่าวได้ว่า เยาวชนที่รายงานว่า ตนได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก เป็นเยาวชนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมากด้วย ค่าเฉลี่ยทั้งหมดของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล กับจิตลักษณะที่สำคัญต่าง ๆ ในงานวิจัยเหล่านี้มีค่าเป็นบวก ระหว่าง 0.19 ถึง 0.43 ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า เยาวชนที่มีจิตลักษณะที่น่าปรารถนามาก เป็นเยาวชนที่รายงานว่า ตนได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลมากด้วย ซึ่งค่าเฉลี่ยของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าความสัมพันธ์ในระดับต่ำ ถึงระดับปานกลาง

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล กับจิตลักษณะที่สำคัญต่างๆ และค่าสถิติ จากงานวิจัย 15 เรื่อง

นักวิจัย	ปี พ.ศ.	กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล กับ							
				fosc	nh	mr	bud	know	icon	mh	em
1. วรณี วรรณชาติ	2541	นักศึกษา	325	0.45		0.29	0.48			0.44	
2. สุภาสินี นุ่มเนียม	2546	มัธยมต้น	576	0.43					0.45	0.45	
3. สุกมล มุ่งพัฒนสุนทร	2546	มัธยมต้น	504	0.48			0.4		0.41	0.1	
4. มนูญ ภูชลินเงิน	2547	มัธยมปลาย	480								
5. นรา จันทะกิจ	2548	นักศึกษา	365	0.59		0.28		0.45		0.36	0.58
6. สุภะรัฐ ยอกระบ้า	2548	นักศึกษา	420	0.53			0.26		0.3		
7. สุทธิดา ทองคงกลี	2548	มัธยมต้น	472				0.53	0.45		0.49	0.48
8. อนรรฆนงค์ เวียร้อยเจริญ	2549	มัธยมต้น	480	0.44				0.16	-0.11		
9. สิริมล ชีระประทีป	2549	อาชีวะหญิง	501	0.3	0.26				0.25	0.21	
10. รสนันท์ ณ นคร	2550	มัธยมต้น	500	0.49	0.39				0.46	0.19	
11. นิศากร สนามเขต	2550	มัธยมปลาย	639	0.41			0.28		0.36	0.27	
12. ทองพูล บัวศรี	2550	เยาวชนกระทำผิด	342	0.51				0.15	0.49	0.27	0.4
13. พระมหาไชยา กาละปักษ์	2550	อาชีวะชาย	645	0.24		0.1			0.33	0.35	0.24
14. นิศากรอิสระภาคย์	2550	มัธยมต้น	365								
15.จิตติพร ไวโรจน์วิทยาการ	2551	มัธยมต้น	482	0.42	0.41		0.27	0.42			
จำนวนรวม			7096								
ค่าเฉลี่ย				0.44	0.35	0.19	0.35	0.33	0.33	0.30	0.43
SD				0.09	0.08	0.11	0.12	0.16	0.18	0.13	0.14
Min				0.24	0.26	0.10	0.26	0.15	-0.11	0.10	0.24
Max				0.59	0.41	0.29	0.53	0.45	0.49	0.49	0.58

หมายเหตุ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีนัยสำคัญที่ .05 ทุกค่า

ชื่อตัวแปร

fosc = ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน

know = ความรู้

nh = แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

icon = ความเชื่ออำนาจในตน

mr = เหตุผลเชิงจริยธรรม

mh = สุขภาพจิตดี

bud = การนับถือศาสนา

em = การเอาใจเขามาใส่ใจเรา

นอกจากนี้ผลการวิจัยของลินดา สุวรรณดี (2543) ที่ศึกษานักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 480 คน ปรากฏว่า นักเรียนที่รายงานว่ ตนได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและให้เหตุผลมาจากบิดามารดามาก เป็นนักเรียนที่มีจิตลักษณะที่น่าปรารถนา ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน สุขภาพจิต และความเชื่ออำนาจในตนมากกว่า นักเรียนที่รายงานตรงข้าม

ตาราง 2 ที่แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัวกับจิตลักษณะที่สำคัญต่าง ๆ โดยปรากฏค่าเฉลี่ยของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์คู่ที่มีค่าสูงที่สุด คือ ค่าเฉลี่ยของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัวกับลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน โดยมีค่าเท่ากับ 0.51 โดยอาจกล่าวได้ว่า เยาวชนที่รายงานว่ ตนเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัวมากในกระทำพฤติกรรมที่น่าปรารถนา เป็นเยาวชนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมากด้วย ค่าเฉลี่ยทั้งหมดของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว กับจิตลักษณะที่สำคัญต่าง ๆ ในงานวิจัยเหล่านี้มีค่าเป็นบวก ระหว่าง 0.31 ถึง 0.50 ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า เยาวชนที่มีจิตลักษณะที่น่าปรารถนามาก เป็นเยาวชนที่รายงานว่ ตนได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัวมากด้วย ซึ่งค่าเฉลี่ยของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ถึงระดับปานกลางค่อนข้างสูง

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว กับจิตลักษณะที่สำคัญต่าง ๆ และค่าสถิติจากงานวิจัย 7 เรื่อง

นักวิจัย	ปี พ.ศ.	กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว กับ					
				fosc	nh	bud	know	icon	mh
1. สุภาสินี นุ่มเนียม	2546	มัธยมต้น	576	0.33		0.35			0.11
2. มนูญ ภูงลิบเงิน	2547	มัธยมปลาย	480	0.36	0.34	0.31	0.2		0.12
3. ศุภะรัฐ ขอดระบำ	2548	นักศึกษา	420	0.54				0.42	0.44
4. สุทธิดา ทองศฤงคลี	2548	มัธยมต้น	472			0.65	0.45		0.41
5. รสนันท์ ณ นคร	2550	มัธยมต้น	500	0.54				0.37	
6.ภัทรกร อิศระภาคย์	2550	มัธยมต้น	365	0.87			0.66	0.72	0.45
7.จิตติพร ไวโรจน์วิทยาการ	2551	มัธยมต้น	482	0.43	0.38	0.5	0.36		
จำนวนรวม			4,444						
ค่าเฉลี่ย				0.51	0.36	0.45	0.42	0.50	0.31
SD				0.19	0.03	0.15	0.19	0.19	0.17
Min				0.33	0.34	0.31	0.20	0.37	0.11
Max				0.87	0.38	0.65	0.66	0.72	0.45

หมายเหตุ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีนัยสำคัญที่ .05 ทุกค่า

ชื่อตัวแปร

fosc = ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน

know = ความรู้

nh = แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

icon = ความเชื่ออำนาจในตน

bud = การนับถือศาสนา

mh = สุขภาพจิตดี

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล หรือการเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว กับพฤติกรรมของคนดี-เก่ง-มีสุข ในเด็กและเยาวชน

ในส่วนนี้จะได้นำเสนอผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล หรือ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว กับพฤติกรรมของคนดี-เก่ง-มีสุข ในเยาวชน โดยแบ่งพฤติกรรมนี้ออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง 2) กลุ่มพฤติกรรมพลเมืองดี 3) กลุ่มพฤติกรรมทางเพศและสิ่งเสพติด และ 4) กลุ่มพฤติกรรมสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล หรือ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว กับ กลุ่มพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

นักวิชาการในสาขาจิตพฤติกรรมศาสตร์ได้แบ่งพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ออกเป็น 4 พฤติกรรมหลัก ได้แก่ พฤติกรรมไม่เบียดเบียนตนเอง พฤติกรรมไม่เบียดเบียนผู้อื่น พฤติกรรมรับนวัตกรรม และพฤติกรรมตามคุณธรรม (ดุจเดือน พันธุนาวัน และ ดวงเดือน พันธุนาวัน, 2550) จากการสรุปผลการวิจัย 5 เรื่อง รวม จำนวนผู้ถูกศึกษา 2,443 คน (ตาราง 3) ปรากฏว่า นักเรียนที่รายงานว่า นักเรียนที่รายงานว่ ตนได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลมากจากบิดามารดามาก หรือ เห็นแบบอย่างที่ดีของพฤติกรรมในกลุ่มนี้จากบิดามารดามาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากกว่า นักเรียนที่รายงานตรงข้าม

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล หรือการเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว กับกลุ่มพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงจากผลวิจัยจำนวน 5 เรื่อง

ชื่อนักวิจัย (พ.ศ.)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)	ตัวแปรตาม	การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล เป็นตัวแปรอิสระ (IV)		การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว เป็นตัวแปรอิสระ (IV)	
			ผล ANOVA (IVมาก DV> IVน้อย)	ค่า สปส. สหสัมพันธ์	ผล ANOVA (IVมาก DV> IVน้อย)	ค่า สปส. สหสัมพันธ์
1. จิตติพร ไวโรจน์วิทยาการ (2551)	นร. ม.2 (482)	พฤติกรรมการออมเงิน		0.31**		0.36**
		พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีเหมาะสม		0.26**		0.26**
2. ทองพูล บัวศรี (2550)	เยาวชน กระทำผิด (342)	ความพร้อมที่จะไม่เบียดเบียนตนเอง	✓			
		ความพร้อมที่จะไม่เบียดเบียนผู้อื่น	✓			
3. รสนันท์ ณ นคร (2550)	นร. ม.2 (500)	พฤติกรรมการออมเงิน	✓	0.26**	✓	0.39**
4. นิศากร สนามเขต (2550)	นร. ม.ปลาย (639)	การมีภูมิคุ้มกันตนเองด้านการคบเพื่อน	✓	0.35**		
		พฤติกรรมปฏิเสธเพื่อนไม่ดี	✓	0.33**		
5. มนูญ ภูชลินเงิน (2547)	นร. ม. 5 (480)	พฤติกรรมประหยัดค่าใช้จ่าย			✓	

หมายเหตุ ** p < .01

โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมประหัตประหารค่าใช้จ่าย (มนูญ ภูขลิบเงิน, 2547) พฤติกรรมการออม (จิตติพร ไวโรจน์วิทย์การ, 2551; รสนันท์ ณ นคร, 2550) และภูมิคุ้มกันตนในการคบเพื่อน (นิศากร สนามเขต, 2550) นอกจากนี้ ยังพบอีกว่า ในกลุ่มเยาวชนผู้กระทำผิด เยาวชนได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ รักสนับสนุนและใช้เหตุผลจากผู้ปกครองมาก เป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะเบียดเบียนตนเองน้อยกว่า และมีความ พร้อมที่จะเบียดเบียนผู้อื่นน้อยกว่า เยาวชนประเภทตรงข้าม (ทองพูล บัวศรี, 2550)

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล หรือ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว กับ กลุ่มพฤติกรรมพลเมืองดี

กลุ่มพฤติกรรมพลเมืองดีในเด็กและเยาวชน มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมตามคุณธรรมที่สังคมเห็นว่าสำคัญและดีงาม ในส่วนนี้จะกล่าวถึงผลการวิจัย 6 เรื่อง ในเด็กและเยาวชน จำนวน 2,839 คน (ตาราง 4) ผลการวิจัย 3 จาก 6 เรื่อง เป็นการวิจัยในกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาปริญญาตรี โดยพบผลที่สอดคล้องกันว่า นักศึกษาที่รายงานว่า ตนได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลมากจากบิดามารดา มาก หรือเห็นแบบอย่างที่ดีของพฤติกรรมในกลุ่มนี้จากครอบครัวมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมอาสาสมัครมากกว่า (คมนา วชิรธานินท์, 2546) มีพฤติกรรมการใช้โทรศัพท์มือถือถูกกาลเทศะมากกว่า (นรา จันชนะกิจ, 2548) หรือ

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล หรือ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว กับ กลุ่มพฤติกรรมพลเมืองดี จากผลวิจัยจำนวน 6 เรื่อง

ชื่อนักวิจัย (พ.ศ.)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)	ตัวแปรตาม	การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล เป็นตัวแปรอิสระ (IV)		การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว เป็นตัวแปรอิสระ (IV)	
			ผล ANOVA (IVมาก DV> IVน้อย)	ค่า สปส. สหสัมพันธ์	ผล ANOVA (IVมาก DV> IVน้อย)	ค่า สปส. สหสัมพันธ์
1. คมนา วชิรธานินท์ (2546)	นศ.ป.ตรี (360)	พฤติกรรมอาสา	✓		✓	
2. นรา จันชนะกิจ (2548)	นศ.ป.ตรี (365)	พฤติกรรมการใช้โทรศัพท์มือถือถูกกาลเทศะ				0.43**
3. พระมหาไชยา กาละปักษ์ (2550)	นศ.อาชีวศึกษาชาย (645)	พฤติกรรมรับผิดชอบตนเองและคนรอบข้าง	✓	0.34**		0.24**
4. สุทธิดา ทองศฤงคศิลป์ (2548)	นร.ม.ต้น	พฤติกรรมดูแลญาติผู้ใหญ่	✓	0.56**	✓	0.60**
5. สุภาวรัฐ ยอดกระบัว (2548)	นศ.ป.ตรีชาย (420)	พฤติกรรมรับผิดชอบในครอบครัวปัจจุบัน	✓	0.46**		0.54**
6. สุภาวณิ นุ่มเนียม (2546)	นร. ม. 2 (576)	พฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ในครอบครัว	✓	0.36**	✓	0.48**

หมายเหตุ ** p < .01

มีพฤติกรรมรับผิดชอบในครัวครัวปัจจุบันมากกว่า (สุภารัฐ ยอดระบำ, 2548) นักศึกษาที่รายงานตรงข้าม นอกจากนี้เยาวชนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ ดังกล่าว หรือเห็นแบบอย่างที่ดีจากบิดามารดา มาก ยังเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบมากด้วย ผลเช่นนี้ปรากฏโดยเฉพาะในพฤติกรรมรับผิดชอบครอบครัว เช่น รับผิดชอบต่อหน้าที่ในครอบครัว (สุภาสิณี นุ่มเนียม, 2546) และพฤติกรรมดูแลญาติสูงวัยในครอบครัว (สุพธิดา ทองศฤงค์, 2548) รวมทั้งยังมีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อตนเองและบุคคลรอบข้างมากอีกด้วย (พระมหาไวยาทะกัลป์, 2550)

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล หรือ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว กับ กลุ่มพฤติกรรมทางเพศและสิ่งเสพติด

ในส่วนนี้จะได้สรุปผลการวิจัย จำนวน 3 เรื่อง ที่ศึกษานักเรียนมัธยมต้นจนถึงนักศึกษาปริญญาตรี จำนวน 1,386 คน (ตาราง 5) ผลปรากฏในทำนองเดียวกันว่า เยาวชนที่ได้รับการอบรม

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล หรือ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว กับ กลุ่มพฤติกรรมทางเพศและสิ่งเสพติด จากผลวิจัยจำนวน 3 เรื่อง

ชื่อนักวิจัย (พ.ศ.)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)	ตัวแปรตาม	การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล เป็นตัวแปรอิสระ (IV)		การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว เป็นตัวแปรอิสระ (IV)	
			ผล ANOVA (IVมากกว่า IVน้อยกว่า)	ค่า สปส. สหสัมพันธ์	ผล ANOVA (IVมากกว่า IVน้อยกว่า)	ค่า สปส. สหสัมพันธ์
1. เกษม จันทร์ (2541)	ม.ต้น (560)	พฤติกรรมเสพยา	✓		✓	
		เบี่ยงเบนน้อย				
		พฤติกรรมหลีกเลี่ยงการเสพยาเสพติด	✓			
2. วรณี วรรณชาติ (2541)	นศ.ชาย 325	การปฏิบัติทางศาสนา	✓			
		พฤติกรรมคบเพื่อนแบบเสี่ยงเอดส์น้อย	✓			
3. สิริมล อธิระประทีป (2549)	นศ.อาชีวศึกษาหญิง (501)	พฤติกรรมแสดงออกอย่างเหมาะสม	✓	0.26**		
		พฤติกรรมการคบเพื่อนอย่างหลีกเลี่ยงเพศสัมพันธ์	✓	0.09*		

หมายเหตุ ** p < .01

เลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลมาก เป็นผู้มีพฤติกรรมด้านทานยาเสพติดมากกว่า (เกษม จันทร, 2541) มีพฤติกรรมการคบเพื่อนแบบเสี่ยงเอดส์น้อยกว่า (วรรณิ วรรณชาติ, 2541) หรือมีพฤติกรรมการคบเพื่อนอย่างหลีกเลี่ยงเพศสัมพันธ์มากกว่า เยาวชนประเภทตรงข้าม (สิริมล วีระประทีป 2549) การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัวมาก ยังช่วยให้เยาวชนมีพฤติกรรมเสพยาเสพติดน้อยด้วย (เกษม จันทร, 2541)

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล หรือ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว กับ กลุ่มพฤติกรรมสิ่งแวดล้อม

การวิจัย 4 เรื่อง ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูหรือการเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัวกับพฤติกรรมสิ่งแวดล้อม ในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นถึงนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,749 คน (ตาราง 6) ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนจาก 3 งานวิจัย ปรากฏผลในทำนองเดียวกันว่า นักเรียนหรือนิสิตนักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลมาก เป็นผู้มี **ตารางที่ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล หรือ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว กับ กลุ่มพฤติกรรมสิ่งแวดล้อม จากผลวิจัยจำนวน 4 เรื่อง**

ชื่อนักวิจัย (พ.ศ.)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)	ตัวแปรตาม	การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล เป็นตัวแปรอิสระ (IV)		การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว เป็นตัวแปรอิสระ (IV)	
			ผล ANOVA (IVมากกว่า DV> IVน้อย)	ค่า สปส. สหสัมพันธ์	ผล ANOVA (IVมากกว่า DV> IVน้อย)	ค่า สปส. สหสัมพันธ์
1. นิภาพร โชติสุดเสนห์ (2545)	นศ.ป.ตรี (400)	พฤติกรรมเสริมสร้างและอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยว	✓		✓	
		พฤติกรรมรักษาระเบียบ	✓			
2. กัทกร อิศระภาคย์ (2550)	นร.ม.ปลาย (365)	พฤติกรรมการใช้สิ่งของอย่างคุ้มค่า				0.81**
		พฤติกรรมยับยั้งการทิ้งขยะที่ถูกต้อง				0.85**
3. ลินดา สุวรรณดี (2543)	นร. ม.3 (480)	พฤติกรรมการใช้สิ่งของอย่างคุ้มค่า	✓			
		พฤติกรรมหลีกเลี่ยงการสร้างขยะ	✓			
4. สุกมล มุ่งพัฒนสุนทร (2546)	นร.ชาย ม.3 (504)	พฤติกรรมอนุรักษ์สัตว์	✓	0.40**	✓	0.32**
		พฤติกรรมสนับสนุนให้คนอื่นอนุรักษ์สัตว์	✓	0.44*	✓	0.38**

หมายเหตุ ** $p < .01$

พฤติกรรมสิ่งแวดล้อมมากกว่านักเรียนประเภทตรงข้าม โดยพฤติกรรมสิ่งแวดล้อม ได้แก่ พฤติกรรมเสริมสร้างและอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยว พฤติกรรมรักษาระเบียบในการท่องเที่ยว (นิภาพร โชติสุตเสนห์, 2545) พฤติกรรมการใช้สิ่งของอย่างคุ้มค่า พฤติกรรมหลีกเลี่ยงการสร้างขยะ (ลินดา สุวรรณดี, 2543) พฤติกรรมอนุรักษ์สัตว์ และพฤติกรรมสนับสนุนให้คนอื่นอนุรักษ์สัตว์ (สุกมล มุ่งพัฒนสุนทร, 2546) นอกจากนี้นักเรียนหรือนักศึกษาที่เห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัวในการกระทำพฤติกรรมสิ่งแวดล้อม ยังเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมมากด้วย ผลเช่นนี้ปรากฏในพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมในงานวิจัยข้างต้น 2 เรื่อง (นิภาพร โชติสุตเสนห์, 2545; สุกมล มุ่งพัฒนสุนทร, 2546) และโดยเฉพาะพฤติกรรมกาทิ้งขยะ (ภัทรกร อิศระภาคย์, 2550)

ผลการศึกษาเยาวชนกลุ่มเสี่ยงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลน้อย หรือการเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัวน้อย

จากตาราง 7 ที่รวบรวมผลการวิจัย 12 เรื่อง ที่ศึกษานักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นจนถึงนักเรียนระดับปริญญาตรี รวมจำนวน 5,929 คน ในการระบุนักเรียนหรือนักศึกษากลุ่มเสี่ยงที่รายงาน ว่า ตนได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลน้อย หรือได้เห็นแบบอย่างที่ดีในการกระทำพฤติกรรมที่น่าปรารถนา 4 กลุ่มข้างต้น ในปริมาณน้อย โดยผลการวิจัยสรุปได้อย่างชัดเจนว่า เยาวชนที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำมักเป็นผู้ที่รายงานดังกล่าว มากที่สุด รองลงมา คือ เยาวชนเพศชาย ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับเยาวชนเพศหญิงแล้ว มักรายงาน ว่า ตนได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลน้อย หรือได้เห็นแบบอย่างที่ดีน้อยกว่า

นอกจากนี้ (ตาราง 7) กลุ่มเยาวชนที่บิดาหรือมารดา มีการศึกษา น้อย ยังเป็นกลุ่มเสี่ยงในอันดับถัดไป สำหรับเยาวชนที่มีฐานะไม่ดี ถูกพบว่าเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู แต่เยาวชนที่มีฐานะดี เป็นกลุ่มเสี่ยงเกี่ยวกับการเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว

ตารางที่ 7 ผลสรุปเยาวชนกลุ่มเสี่ยงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลน้อย หรือการเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัวน้อย จากงานวิจัย 12 เรื่อง

ชื่อนักวิจัย (พ.ศ.)	กลุ่มตัวอย่าง (จำนวน)	ผลการวิจัย กลุ่มนักเรียน หรือนักศึกษา ที่เป็นกลุ่มเสี่ยง ที่									
		รายงาน ว่า ได้รับการอบรมเลี้ยงดู น้อย						รายงาน ว่า เห็นแบบอย่างที่ดี น้อย			
		GPA ต่ำ	ชาย	มารดา กศ.ต่ำ	เกษตรกร	ฐานะไม่ดี	กตม	GPA ต่ำ	ชาย	บิดา กศ.ต่ำ	ฐานะดี
1. จิตติพร ไวจินวิทยาการ(2551)	ม.2 (482)	✓						✓	✓		✓
2. รสนันท์ ณ นคร (2550)	ม.2 (500)	✓	✓								
3. นิศากร สนามเขต (2550)	ม.ปลาย (639)		✓								
4. มนูญ ภูขลิบเงิน (2547)	ม. 5 (480)							✓			
5. นรา จันทะกิจ (2548)	ป.ตรี (365)									✓	
6. พระมหาไชยา กาละปักษ์ (2550)	อาชีวชาย (645)	✓									
7. สุทธิดา ทองคงคลี (2548)	ม.ต้น (473)	✓	✓					✓	✓		
8. สุภาวรัฐ ยอดระบำ (2548)	ป.ตรีชาย (420)									✓	
9. สุภาสิณี นุ่มเนียม (2546)	ม. 2 (576)		✓			✓	✓				
10. ภัทรกร อิศระภาคย์ (2550)	ม.ปลาย (365)							✓			
11. ลินดา สุวรรณดี (2543)	ม.3 (480)	✓									
12. สุกมล มุ่งพัฒนสุนทร (2546)	ม.3 ชาย (504)	✓		✓	✓			✓			
รวม	(5,929)	6	4	1	1	1	1	5	2	2	1

บทสรุป

จากการสังเคราะห์งานวิจัยข้างต้น จะเห็นได้ว่า มีงานวิจัยมากกว่า 15 เรื่อง ที่ศึกษาเยาวชนรวมกว่า 8,000 คน ปรากฏผลที่สอดคล้องกันว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล และการเห็นแบบอย่างที่ดีจากบิดามารดา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตลักษณะและพฤติกรรมของคนดีที่เก่งและมีสุข ผลงานวิจัยในต่างประเทศยังปรากฏผลที่สนับสนุนผลงานวิจัยในประเทศไทยด้วย เช่น การศึกษาเด็กผิวดำชาวอเมริกัน (Wills และคณะ 2007) จำนวน 670 คน อายุเฉลี่ย 11.2 ปี ผลการวิเคราะห์หัตถิพลเชิงเส้น ปรากฏว่า การรับรู้เกี่ยวกับอบรมเลี้ยงดูจากพ่อแม่ มีอิทธิพลเชิงบวกทางตรงต่อการควบคุมตนเองของเด็ก ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเสพติดน้อย (บุหรี่ยาและสุรา) และพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมของเด็กอีกด้วย

งานวิจัยในต่างประเทศยังปรากฏผลที่สอดคล้องอีกว่า การอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม เช่น การให้ความอบอุ่นด้านอารมณ์ และการเป็นแบบอย่างที่ดีของบิดามารดา มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่น่าปรารถนาของเยาวชน เช่น พฤติกรรมการขับขี้อย่างปลอดภัย (Morronggiello, Corbett, และ Bellissimo, 2008) พฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสมด้านการบริโภค (Franko, Thompson, Affenito, Barton, และ Striegel-Moore, 2008) เป็นต้น

ดังนั้น ข้อเสนอแนะจากการสังเคราะห์งานวิจัยในบทความนี้ เพื่อนำไปใช้ในการเสนอนโยบายในการพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดีที่เก่งและมีสุข เพื่อลดปัญหาจริยธรรมสังคม มีข้อเสนอ 3 ประการ ได้แก่ ประการแรก การพัฒนาเยาวชนให้เป็นผู้ที่มีจิตใจและพฤติกรรมที่จะส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของสังคม มีจุดเริ่มต้นจากการอบรมเลี้ยงดูและการเป็นแบบอย่างของบิดามารดา โดยการอบรมเลี้ยงดูที่ได้ผลดีนั้น เป็นการอบรมเลี้ยงดูโดยมีจิตวิทยาเชิงบวก (positive psychology) (Seligman และ Csikszentmihalyi, 2000) เป็นหลักการ กล่าวคือ เน้นการกระตุ้นและส่งเสริมพฤติกรรมด้านบวกมากกว่าที่จะให้ความสำคัญต่อการลงโทษพฤติกรรมทางลบหรือพฤติกรรมเบี่ยงเบน ดังนั้น หลักในการการวางนโยบาย ยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ในการพัฒนา ควรมีพื้นฐานจากจิตวิทยาเชิงบวกที่เน้นการเสริมสร้างและป้องกัน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2552; สวัสดิ์ ประทุมราช, 2552)

ประการที่สอง ผลการวิจัยในประเทศไทยตลอดระยะเวลาสามทศวรรษที่ผ่านมา ให้ผลที่สอดคล้องกันตลอดมาว่า การอบรมเลี้ยงดูที่จะสร้างชาติโดยการสร้างเยาวชนที่เป็นคนดีที่เก่งและมีสุข คือ การอบรมเลี้ยงดู 2 รูปแบบ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ ตลอดจนการเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตัวของบิดามารดา ดังนั้น รัฐบาลควรมีนโยบายเกี่ยวกับอบรมเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวในหลายมิติ เช่น มิติการเตรียมความพร้อมการเป็นบิดามารดาที่ดีแก่คู่สมรสใหม่ โครงการ Head Start ซึ่งเป็นโครงการพัฒนาเยาวชนที่ใหญ่ที่สุดของประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อลดปัญหาอาชญากรรมและการพึ่งพารัฐของประชาชน ก็ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาผู้ที่จะเป็นและกำลังเป็นพ่อแม่ด้วย (Hale, Seitz, และ Zigler, 1990) นอกจากนี้ ควรมีนโยบายในการส่งเสริมการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลในครอบครัวที่มีบุตร โดยใช้ผลการวิจัยที่ระบุสาเหตุของการที่บิดามารดาบางประเภทมีปัญหาในการอบรมเลี้ยงดูบุตรสองด้านอย่างเหมาะสมได้น้อย เช่น งานวิจัยเรื่อง “จิตวิทยานิเวศน์กับการอบรมเลี้ยงดูบุตรของมารดาไทย” (ดวงเดือน พันธุมนาวิน อรพินทร์ ชูชม และ งามตา วนิทนานนท์, 2528) และงานวิจัยปัจจัยเชิงเหตุและผลของความเข้มแข็งของครอบครัวไทย (งามตา วนิทนานนท์ และคณะ, 2544) ซึ่ง

ควรมีการประมวลศึกษาผลงานวิจัยด้านนี้ เพื่อชี้แนวทางการพัฒนาบิดามารดาและครอบครัวไทยให้ชัดเจน และทันสมัยต่อไป แนวทางการวิจัยและพัฒนาเช่นนี้ควรกระทำอย่างเร่งด่วน เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจของโลกตกต่ำทำให้กระทบกับประเทศไทย และจะส่งผลการทำการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ด้วย ซึ่งผลการวิจัยในสหรัฐอเมริกาที่สอดคล้องกับผลการวิจัยไทย คือ งานวิจัยของ Conger และคณะ (1992) ที่ได้แสดงให้เห็นว่า สภาพะกอดันทางเศรษฐกิจ และสภาพที่เกิดจากความยากจน มีอิทธิพลต่อจิตใจและพฤติกรรมของบิดามารดา ซึ่งวิกฤติเศรษฐกิจมักส่งผลให้เกิดวิกฤติในครอบครัวด้วย รวมทั้งทำให้พ่อแม่อบรมเลี้ยงดูลูกอย่างเหมาะสมได้น้อย

ประการที่สาม นอกจากจะจัดอบรมพ่อแม่หรือครูอาจารย์ โดยตรงแล้ว ยังควรจัดการฝึกอบรมวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลแก่บุคลากรตัวคุณ เช่น เจ้าหน้าที่ในสถานีนามัย เจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาล/หน่วยงานอนามัยที่เกี่ยวข้องกับเด็ก/พ่อแม่ ครู พระสงฆ์ที่สอนในโรงเรียน ผู้ดูแลเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก ตลอดจนเจ้าหน้าที่ในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน เป็นต้น ซึ่งมีผลวิจัยที่เกี่ยวข้องของหลายเรื่อง ที่ควรนำมาประมวลศึกษา เพื่อจะได้กระจายวิธีการนี้สู่ประชาชนได้อย่างรวดเร็ว

เอกสารอ้างอิง

- เกษม จันทร. (2541). *ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการต้านทานการเสพยาบ้าของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น*. ภาคนิพนธ์ ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- โกศล มีคุณ. (2549). เรื่องที่ควรวิจัย และกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยระบบพฤติกรรมไทย: *แนวทางการปฏิบัติ*. ในหนังสือ “หลักสูตรการฝึกอบรมการวิจัยขั้นสูงแบบบูรณาการทางจิตพฤติกรรมศาสตร์” เล่ม 1 (หน้า 10-22). โครงการวิจัยแม่บท: การวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
- คมนา วัชรานันท์. (2546). *ปัจจัยเชิงเหตุและผลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัครพัฒนาของนักศึกษามหาวิทยาลัย*. ภาคนิพนธ์ ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- งามตา วณิชานนท์. (2552). บ้าน วัด โรงเรียน กับการปลูกฝัง ถ่ายทอด การนับถือพุทธศาสนาแก่เยาวชนไทย : การประมวลผลงานวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. *วารสารพัฒนาสังคม*, 11(1), 25-60.
- งามตา วณิชานนท์ ดุษฎีโยธเลา วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี วันเพ็ญ พิศาลพงศ์ และอุษา ศรีจินดารัตน์. (2544). *การวิเคราะห์ดัชนีเชิงเหตุและผลของคุณภาพชีวิตสมรสในครอบครัวไทย*. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ ทุนอุดหนุนการวิจัยประเภทการวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- จิตติพร ไวโรจน์วิทยาการ. (2551). *ปัจจัยเชิงเหตุและผลของพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนที่ประยุกต์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง*. ภาคนิพนธ์ ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2522). *ตำราจิตวิทยาการพัฒนาวจรธรรม เล่ม 2*. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2526). *ครูกับการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียน*. จุลสารฉบับที่ 4. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2541). *การปรับพฤติกรรมเพื่อการพัฒนาประเทศ*. คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2544). *ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม: การวิจัยและการพัฒนาบุคลากร ตำราขั้นสูงทางสังคม พฤติกรรมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 4) คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2550). กฎหมายกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม. *วารสารพัฒนาสังคม*, 9(1), 1-29.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2552). นักวิจัย นักบริหาร และนักพัฒนา กับบทบาทในการกำหนดนโยบายและการจัดการพัฒนา. *วารสารพัฒนาสังคม*, 11(2), 89-113.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน อรพินทร์ ชูชม และ งามตา วณิชทานนท์. (2528). ปัจจัยทางจิตวิทยานิเวศที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของมารดาไทย. *รายงานการวิจัยฉบับที่ 32*. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ดุจเดือน พันธุมนาวิน. (2549). ความเชื่ออำนาจในตน : การวัด ความสำคัญ และการเปลี่ยนแปลง. *วารสารพัฒนาสังคม* 8(2), 107-142.
- ดุจเดือน พันธุมนาวิน และ ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2550). หลักเศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคล: ทฤษฎีและ ผลการวิจัย เพื่อสร้างดัชนีในแนวจิตพฤติกรรมศาสตร์. *วารสารพัฒนบริหารศาสตร์*. 47(1): 27-79.
- ทองพูล บัวศรี. (2550). ปัจจัยเชิงเหตุแบบบูรณาการระหว่าง การฝึกอบรม ครอบครัว และจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมที่จะปรับตัวเป็นคนดีของเยาวชนกระทำผิดในบ้านกาญจนาภิเษก. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- นรา จันชนะกิจ. (2548). ปัจจัยเชิงเหตุแบบบูรณาการระหว่างครอบครัว สังคม และจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการใช้โทรศัพท์มือถืออย่างเหมาะสมของนักศึกษา. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- นิภาพร โชติสุตเสนห์. (2545). ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการท้องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- นิศากร สนามเขต.(2550). การมีภูมิคุ้มกันภายในและภายนอกที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการคบเพื่อนอย่างเหมาะสมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์. ปริญญาโทบริหารบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พระมหาไชยา กาละปักษ์. (2550). ปัจจัยเชิงเหตุแบบบูรณาการของบ้าน สถานศึกษา สื่อและจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสุขภาพบุรุษของนักเรียนอาชีวศึกษา. ภาคนิพนธ์ ปริญญาโทบริหารบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ภัทรกร อิศระภาคย์. (2550). ปัจจัยเชิงเหตุแบบบูรณาการระหว่างครอบครัว สังคม และจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทิ้งขยะอย่างเหมาะสมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. ภาคนิพนธ์ ปริญญาโทบริหารบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- มนูญ ภูขลิบเงิน. (2547). ปัจจัยทางจิตสังคมที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการประหยัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. ภาคนิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ลินดา สุวรรณดี. (2543). ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการรณรงค์. วิทยานิพนธ์ ภาคนิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- รสนันท์ ณ นคร. (2550). ปัจจัยเชิงเหตุแบบบูรณาการทางจิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการออมเงินของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีธนาคารโรงเรียน. ภาคนิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วรรณิ วรณชาติ. (2541). ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการคบเพื่อนแบบเสี่ยงเอดส์ของนักศึกษาชายในมหาวิทยาลัย. ภาคนิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สวัสดิ์ ประทุมราช. (2552). การเสริมสร้างและป้องกันวัยรุ่นจากความเสี่ยง. วารสารพัฒนาสังคม, 11(2), 142-150.
- สิริมล ธีระประทีป. (2549). ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรักนวลสงวนตัวของนักเรียนหญิงสายอาชีวศึกษา. ภาคนิพนธ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุกมล มุ่งพัฒนสุนทร. (2546). ปัจจัยทางจิตสังคมและลักษณะทางพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรักสัตว์ของนักเรียนวัยรุ่นชายในชนบท. วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุทธิดา ทองศฤงคสี. (2548). ปัจจัยเชิงเหตุแบบบูรณาการระหว่าง บ้าน โรงเรียน และจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับความตั้งใจที่จะดูแลญาติผู้สูงอายุของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2. ภาคนิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุภาสิณี นุ่มเนียม. (2546). ปัจจัยทางสภาพแวดล้อมและจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบหน้าที่ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. ภาคนิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุภารัฐ ยอดระบำ. (2548). ปัจจัยเชิงเหตุแบบบูรณาการด้าน บ้าน สถานศึกษา และจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับความตั้งใจที่จะรับผิดชอบครอบครัวของนักศึกษาชายระดับปริญญาตรี. ภาคนิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อนรรฆนงค์ เรียบร้อยเจริญ. (2549). ปัจจัยเชิงเหตุแบบบูรณาการระหว่าง บ้าน โรงเรียน และจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมป้องกันการคุกคามทางเพศของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาในโครงการก้าวอย่างเข้าใจ. ภาคนิพนธ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Conger,R.D., Conger, K.J., Elder,G.H, Jr., Lorenz,F.O, Simons,R.L., Whitbeck,L.B. (1992). A family process model of economic hardship and adjustment of early adolescent boys. Child Development, 63: 526-541.

- Franco,D.L., Thompson,D., Affenito,S.G., Barton, B.A., & Striegel-Moore,R.H. (2008). What mediates the relationship between family meals and adloscent health issues? *Health Psychology, 27(2): S109-S117.*
- Hale,B., Seitz, V., & Zigler, E. (1990). Health services and head start: A forgotten formula. *Journal of Applied Developmental Psychology, 11: 447-458.*
- Kohlberg, L. (1969). Stage and sequence: The cognitive-development approach to socialization. In D. Goslin (Ed.), *Handbook of socialization theory*. New York: Rand McNally.
- Morronggiello,B.A., Corbett,M. , & Bellissimo, A. (2008). Do as I say, Not as I do”: Family influences on children’s safety and risk behavior. *Health Psychology, 27(4): 498-503.*
- Seligman, M.E.P. & Csikszentmihalyi, M. (2000). Positive psychology: An introduction. *American Psychology, 55 (1), 5-14.*
- Wills,T.A., Murry,V.M., Brody,G.H., Gibbon, F.X., Gerrard,M., Walker,C., & Ainette,M.G. (2007). Ethnic pride and self-control related to protective and risk factors: Test of the theoretical model for the strong African American families program. *Health Psychology, 26(1): 50-59.*
- Ulrich, D.,Younger, J., & Brockbank, W. (2008). The twenty-first-century HR organization. *Human Resource Management, 47(4), 829-850.*
- Vickers, M. (2008). HR growing pains: Getting how awkward to accomplished. *Human Resource Management, 30(4), 20-24.*
- Walker, J. W., & Reif, W. E. (1999). Human resource leaders: Capability strengths and gaps. *Human Resource Planning, 22(4), 21 – 32.*
- Wilhelm, W. R. (1990). Revitalizing the human resource management function in a mature, large corporation. *Human Resource management, 29(2), 129-144.*
- Wright, C. (2008). Reinventing human resource management: Business partners, internal consultants, and the limits to professionalism. *Human Relation, 61, 1063-1086.*